SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2025/26:2923

av Marléne Lund Kopparklint (M)

Förstärkning av barnets rättigheter vid familjehemsplaceringar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av lagstiftningen för att säkerställa att barnets rättigheter alltid sätts i främsta rummet vid familjehemsplaceringar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge familjehemmen utökade befogenheter i frågor som rör barnets hälsa, skolgång och fritid när det är nödvändigt för barnets bästa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

När ett barn placeras i familjehem är det alltid resultatet av en mycket allvarlig situation. Socialtjänsten har då bedömt att vårdnadshavarna inte förmår att tillgodose barnets behov av trygghet och omsorg, och att barnet riskerar att fara illa i sin hemmiljö. Trots detta behåller vårdnadshavarna i dag rätten att fatta avgörande beslut i frågor som rör barnets liv, hälsa och utveckling. Det innebär bland annat att familjehemmet inte kan lista barnet på vårdcentral eller tandläkare, besluta om vaccinationer, välja skola eller ordna med pass för resor om vårdnadshavarna motsätter sig.

Konsekvensen blir att barnet i praktiken hamnar i kläm mellan två system: å ena sidan ett familjehem som har det dagliga omsorgsansvaret och å andra sidan

vårdnadshavare som, trots tidigare allvarliga brister, behåller beslutanderätten i centrala frågor. Detta kan leda till att barnet nekas hälsoinsatser, inte får den skolgång som bäst svarar mot behovet eller går miste om trygghetsskapande fritidsaktiviteter.

Barnkonventionen, som är svensk lag sedan 2020, slår fast att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn (artikel 3). Sverige har även fått återkommande kritik från FN:s barnrättskommitté för att barnets bästa inte alltid ges tillräcklig tyngd i beslut som rör barn i samhällsvård.

Att i lag begränsa vårdnadshavares rätt att fatta beslut i frågor där barnets bästa uppenbart riskeras, och i stället ge familjehemmet utökade befogenheter, skulle stärka barnets rättigheter och öka kontinuiteten i vardagen. Det är särskilt viktigt för familjehemsplacerade barn, som redan befinner sig i en utsatt och ofta traumatisk livssituation.

Föräldrarnas rättigheter får aldrig gå före barnets rätt till liv, hälsa och trygghet. En lagändring som tydligt prioriterar barnets behov vid familjehemsplaceringar är därför önskvärd. Det skulle skapa bättre förutsättningar för att familjehemmen kan fullfölja sitt uppdrag och ge barnet en stabil, trygg och utvecklande uppväxtmiljö.

Marléne Lund Kopparklint (M)